1855

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՐՓԻ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱՂԳԱՅԻՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵՒ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԹԻՒ 11 —ՄԱՅԻՍ

ՉԱՄԻՒՌՆԻՒ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԵԼՐԱՐՑ ՏԻՏԵԱՆ

ՌՑԴ

50, Ռիվպիե Ա՛պպէահ

ԱՐՓԻ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Բ· ՏԱՐԻ ՄԱՅԻՍ — 1855 ԹԻՒ 11

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՔ*

Ռասմնասիրիւք Խնդուշ Ի ՏԷՐ։

Գարնանայնոյն
Ծառք Ի լերինս
Բամեալ Թռչնոց
Ընդ արշալոյն
Խոկ անձնագնեղ
Դուք հոգնեցեք
Գարնանագնեղ
Դու՛ծառ ամենիւ
Ողջասպարաք
Դու՛ նուէնոյն
Բակերագ բարի
Զքերթողութեանն
Ծաղկասքողակ
Խմասաղից
Արամանենայս
Հեղինեայսոյ
Ղաբանոսայն
Ջանիզուռ շնորհայ
Խմանալեացն
Դասք բազմին
Կենսայնոցդ
Ջանահոգութեանն
Շուշանագնեղ
Փայլ ճառանչն
Նա առանիկ
Վերամեմուալ
Որ Աւետնոն
Հիւսուածք եռուն
Րոպէք եղեն
Մի այլ իմանալ
Համարձակեալ
Տենչ իմ սրտիս
Քաղցր եղանակ
Ի՛ի դաշտավայրս
Ամենագեղ
Ծառաւոյեան
Ջոլ ձեր վառ աց
Ի Ջմիւռնիա
Վարդապետական
Ջարմ գեղեցիկ
Արեգունի
Գուսան կարմրայտ
Բառմամբ սրտի
Սկանչալոյ
Ժաման գլխոյն
Նուագածուաց
Սգդ վաղեմի
Լմինաք անշուշտ
Պարթևաղեան
Խմաստութեան
Երամ երամ
Ցանկայից գլխոյ
Ցնծագին երկնային
Արկեալ նոցա
Խոպառ սպառս
Ի Ջմիւռնիա
Սատեանն Ապրի
Ցանկիս կամ
Անդաղի կոլեանդ
Սկանողաց
Սառերամած
Խոհարտաճայն
Տարակուսիս
Չխ համադեաց
Ա՛չց մարմնոյս
Ծաղկեալ հրճուին
Ցեզանակեն
Ա՛յն լինչ յօղէն
Սկիւռ ծագայ
Արտուտ սարեակ
Ներաբողջոյ
Հօր վերհանեայ
Ոսկեբողջոյ
Արիւնաթոյալ
աբուշնաբար
Ոսուցանեա
Նախնեաց կաճառ
Հռետորաբան
Ծաղկիսք նորոգ
Սէք հաւատոյ
Ըստուած յօղէ
Ըզքաւն երկնից
Ցանկինէ ծաղիկ
Դրնել պրտակ
Բնաւորին
Զոսկեճամուկ
Ըստուածասքանչ
Որպէս ՅԱԹԷնա
Նշոյլ Հոգւոյ
Զարս խմաստունս
Վերհոգաբան
Մնծինս շլանալ
Երեքլուսեան
Խմաստակաց
Նա զայս գրքել
Մտերմական
Սիրտնակ,
Երկնագոյակ։
Ի միջի,
Սեղ արիւն։
Բախճակեան,
Քաղցրագային։
Ոսկեփունչ,
Քաղցրաշունչ։
Վաղահաս,
Հողհողաց։
Դասատոյ,
Ըզքերթուած։
Քաղցրեաք,
Եւ ճարտար։
Ոտ յուզէշ,
Երկնուզէշ։
Ցորդառատ,
Մնաքատ։
Ի յերկնից,
Ցնծալից։
Նուիրան,
Գասմուճան։
Եթերին,
Ի նախկին։
Մեծ ճառանչ,
Քաղցանչ։
Սեթևեթ,
Եաս ընդ հատ։
Անդամոց,
Բերանոց։
Ղօշանչմամբ,
Ա՛յս գրութեամբ։

---

* Ա՛ս և հետագայ բանաստեղծութեան իւրաքանչիւր տողին չորս բաժնուելուն պատճառը՝ իւրաքանչիւր էջին սկզբնատառ գլխագիրներուն վերէն վար կարդացուիլն է։

Այլ ի կըրից
Շետ ինձ գրել
Գեղեցկահիւս
Չի չեմ գիտակ
Եթէ ինչ ինձ
Սէք գոհաբան
Ղօղանջեցեն
Տեսալ ըղմեր

Անգայտագեղ
Ոճ գեղապանծ
Զուգաձայնիլ
Որոց գրեմն ,
Եղաբաք աղնիւ
Գալալ ի սէր
Ղօղեալ ի վայ
Սէր հաստատուն

Ցնորեալ մըտացս
Այլ ոճ գձուձ
Քա՛ ինձ լեցի
Քոյդ ղնս զարթոյց
Երեքսըբեան
Ի սէրտ կացցուք
Զազաղեցրմի
Սիմեանցս արիեալ

Էախոհ ,
Խաւնամբոխ ։
Կրօնվեցդ ,
Սիրոյ վայթ ։
Իւղեան ,
Յաւիտեանս
Զօրաբաք ,
Սէրարիւն ։

Յետին մանկավարժ

Ա՛ռյո՛ց տպիր Ա՛հ. Պօղոսեան ։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ։

Վերջաւորումն եգբօրդ ոգեղէն սիրաչատ ։

Տաւիղ նորեկդ
Ընդ արբանեակս
Նո՛ւա Արգանին
Ո՞ւր քո վհատդն ,
Կեղակոծ , քա՛ .
Զոր յիմամեան
Ո՛վ գանիայնոյն
Ուր ըմբոնն ե՝
Յաձիլ ընդ ծովս
Ըզկինք խաւեզ
Նուագ քան զըր
Թէ Հնոյն սօսկ
Ընկճուծն անշուշտ
Պոռիգոն իակ
Վերբողանեայն
Վերամբառնալ
Տիրածիր ե
Կապոյտ ընդ ձեղ
Ինքնատեսչդդ այդ
Տայ հաւատոխս
Բաբառնայն մեծ
Սրժան այդ գատ
Վերջով ի նոյն
Թող Զայլոս
Սառեր երբեք
Կալցի , քա՛ այդ ,
Եղերումն ըզդարձ
Բայց զի զանվերջն
Մըտերիմ գոլ
Զի՞նչ տարակոյս
Անկընիք ե
Զոր խոստանաս
Բան Հօր Լուսաւած
Որ յայց եղեր
Որգան վարիր
Որք քո յանուն
Ցղկեա լըմիտս
Մի՛ ևս արեգ
Սոյնպէս և վիմ
Ընդ քո Թևոյ

Վա՛շ յոնկին ազգեաց
Համատեղունք
Ե՛հ , ի խարիսխ
Ա՛քիւես Հայկ ,
Հանդէս ե այս
Ողևմպեանն երբ.
Մարգարտահեա
Զարթիք ի գլուխ
Առագաստիդ
Ցուշկապարկոյն
Բահերա նաևանին
Ըզմայլեաց գատ ,
Ոյց տիրեին
Ո՛չ այլ հարցե
Իիւսուած յօսկի
Զմէ հարժան
Գողարիկ այս հունչ
Ոյր հեզնակ
Ինկոմիա
Ըզքոց ձերոյց
Շնորհաց վԱբրիին
Երանեմ ամանդ
Նըբբին ի գործ
Կայտիւս առցե
Ուղիամոտաց
Ոյց ո՛չ ես լոկ ,
Բեռորին քաչ
Որ Հան ե միշտ
Հոգեշնորհիդ
Եւ զի՞նչ կարծիք
Ամօթ հոգւոյս
Եւ զքոդ նոյնպէս
Լուսապատար
Զանբեր մեր զազգ
Ոյս մի՛ լեցին
Զազգիս մանկանց
Յաբեմտացոյս
Խեմանըիսա
Սէր գեղարդոյս
Պարիակեա գոլ

Զի՞նչ ծ.րակացոյն
Ո՞չ գայք ի պար
Անհոգ ի քուն
Սիրեն և հիմ
Ցաղմանակի
Շաձիք ի լոյս
Ս քանչանին
Հիւսել Վհիս
Փոյթ ե պարզեա
Այլ գոյես ոբը
Այս նորս երգե
Նորս բնաւին
Ներկիդայն
Չերեքժանին
Ամեա գինգկին
Ցոր վաւերն ե
Կալող շնորհաց
Լոյս յեմբելին
Իմաստալից
Գոլ և յոգւոյդ
Փառ աւորես
Այլ չեմ գիտակ
Աւաղ կարգալ
Ի դամբարան
Բահետ կենցաղ
Այլ և յոգուդ
Անհանոյց չե
Սէր՝ աւարտել ,
Հայցեմ և ես
Զորս ի մտոց
Թափանց սիրոյդ
Ա՛դինիս Տնկոյն
Փառս երգեմ քեզ
Ոչ ևթիս առնել
Ո՛վ իմ Ցիսուս
Ոսմանց կանգնեն
Ցուսամն ի սուրբ
Ցորդիս լեցի
Սիրոյն գեղջայր
Եւս քան զոյս ե

Ընձեռուած ,
Սիրարծ արծ ։
Նըվիրտիս ։
Յայս ոճնիս ։
Կորավէդն ,
Խաղ չըքոյն ։
Այն պըրակ ,
Գերսնակ ։
Լայն ղուսայն ,
Ի նոսայն ։
Գեղալուբ ,
Սրկ Թախուբ ։
Ոգւով չափ ,
Ուժամբակ ։
Լուսակիր ,
Անիլատիր ։
Ուղիաձեմ ,
Պերճ վըսեմ ։
Վայելուչ ,
Ընկաղաչ
Ողջամիտ ,
Խանուն սիրտ ,
Զրխուսեմ ,
Իւր նըսեմ ։
Քամնըռակ ։
Ընկերչակ ,
Որ չէ անկ ։
Ծաւիահար ։
Ի բոյ տար ։
Անուշակ ,
Բարուենակ ։
Խնկաւոր ,
Բեղմնաւոր ։
Ոգեմնած ,
Ըզկերտուած ։
Ցաւիտեան ,
Ա.յտմեան ։
Զուարթուն ,
Բանիբուն ։

Ի Զմիւռնիա ,
28 Մայիսի 1837 ։

Ի ցնծութիւն սրտի

Գրիգոր Տ. Յ. Վ. Մէրտյեանց ։

Ագահի մը թառանգութիւնը*։

Երկու փոքր տղաքները արկղը տեսնելէն ետքը լացերնին կըսրեր էին, ու անոր վրայ եղած արծաթէ փոքր փականակին հետ կը խաղային։ Իսկ Մարիամ ափ ի բերան մնացած և ձեռքը բերնած թղթադրամներուն ակընթարթ նայելով տեղէն չէր շարժեր։ Վերջապէս երկչոտ ձայնով մը ըսաւ երիկին. "Ես թղթերով չեմ կրնար հաց ծախու առնել, սիրելիս, թէ որ դալեռ մը ունենայի, առ այժմ ինծի բոլոր հարկաւոր եղածը կրնայի հոգալ։

— Սպասէ", ըսաւ աշխուժիւ Փառաստ, արծաթէ արկղը բացաւ և կնոջը երկու ոսկի տուաւ։ Մարիամ շուարած՝ աս դէղդէղ ոսկիներուն վրայ ակնապիշ նայեցաւ եղեր, իսկոյն վազեց գնաց։ Ես գանձս տեսնելով խեղճ Ստեփանին աչքերը խաղտեցան։ Իր տղաքը, որոնք լսածնին հավիտ կրնային հաւատալ, աչքերնին յարած կը նայէին և շիտիած կը երևային։

"Ծօթը հարիւր լիտրն հազար դահեկան, ի՛նչ անակնուներլի հարստութիւն։ որու՞ մտքէն կ' անցնէր, ըսաւ Աստուս տկար ձայնով մը՝ անկողնոյն վրայ նըստելով։ Ծօրեղօրօր մեռնելէն քանի մը օր առաջ գացի և աղաչեցի զան որ լիտրն դահեկան փոխ տայ։ Ընդօծ մնացեր էի և ուտելու հաց չունէինք։ Խըստութեամբ մը իմ խնդիրքս մերժեց, շատ անգամ կրկնելով թէ մեկ ստակ անգամ չունի։ Ծօթը հարիւր լիտրն հազար դահեկան, օրհնեա՛լ ըլլաս, Աստուած իմ։ կինս և տղաքս ասկէ ետքը հարուստ և երջանիկ պիտի ըլլան։ Իսկ ես, աւա՛ղ, ժամանակս անցած է, և ես ժառանգութիւնը ես պիտի չկրնամ վայելել։

— Դուշ, ըսաւ Փառաստ՝ գըլուխը կախելով, վերստին պիտի առողջութիւն գտնես, հիմա որ առանց յոդնելու պիտի կարենաս հանդարտութեամբ ապրիլ"։

Այսպէս Փառաստ մխիթարեցաւ խեղճ ընտանիքը, անոնց ցաւակից եղաւ և իր ըրած գործին վրայ մեծապէս ուրախացած, դուրս ելաւ։ Իր տունը դառնալով, մեծ ուրախութեամբ իր պարտիզպանի հանդերձը հագաւ ու բահը և տրմուխը նորէն իր ձեռքը առաւ, որոնք քանի մը աւուրներ ի վեր երեսի վրայ թողուցեր էր։ Ուրախ դէմքով գործքի սկսաւ, և տասը տարիէն ետքը առաջին անգամ ուրախալից երգեր երգեց։

Ալ անկէ ետքը ագահին բնաւորութիւնը ձայնը չէր լսեր. գիշերը՝ քաղցր և հանդարտ քնով կը քնանար։ Ուրիշ անգամ մ' ալ երևցաւ ծերը, բայց աս անգամ ժպտալառն դէմքով մը կը նայէր, և կ' երևար թէ իր յանցանքին տոյժը վճարելուն համար անոր հետ կը խնդակցեր։

Վերստին ան քաղցը և ղուարթագին հանգստութիւնները գըտնելով, որոնք միշտ անմեղութեան հետ կ' երթան, սկսաւ իր պարտէզը մշակել և ասով իր ժամանակը երջանկութեամբ կ' անցը-

* Տես երես 86, 92։

նէր։ Կարգուեցաւ, և իր զաւակները այն սկզբանց մէջ մեծացուց, որ մարդուս ամեն գործքերը կը կարգաւորեն։

Հաստատած այնչափ գումարէն աւելի իր քովը մնացած քառասունն և հինգ հազար դահեկանով տեսակ տեսակ ծառեր և ծաղիկներ դնեց ու անոնցմով իր ընդարձակ պարտէզը այնպէս ազդկ զարդարեց, որ ամեն կողմէն կու գային զանոնք տեսնելու համար և պատուղներէն սուղ գնով կը դնէին։

Ա քաղցր զբաղմանց մէջ իր կեանքը հանդարտութեամբ կ'անցնէր։ Իր որդիքը ինքը կրթելով, ամենն ալ ճարտար պարտիզպաններ եղան։ Իր երկարատև կենաց ընթացքին մէջ ամենևին ուրիշին չահուցը ամենաթեթև վնաս մը չհասցուց· շատ անգամ իր պատմութիւնը կ'ընէր իր որդւոցը, զանոնք միշտ խրատելով որ հարստութիւններէն աւելի առաքինութիւնը ընտրեն։ Միշտ կը կրկնէր անոնց թէ հանդիստ դիշերներ և առանց խղճմտանաց խայթերու օրեր անցընելու համար պետք է կրօնքին ճանապարհին մէջ հաստատուն քայլով և անփոփոխ իրենց բարեպաշտ ուսուցիչներուն տուած սկզբանց համաձայն վարուիլ։

Հողմ։

Երկրիս բոլորտիքը անտեսանելի նուրբ և հոսանուտ մարմին մը շրջապատած է, որ մինչև քանի մը մղոն գետնէն վեր կը բարձրանայ և օդ կ'ըսուի։

Փորձով տեսնուած է որ օդը քանակութեամբ օդը կրնայ այնչափ ընդարձակիլ, որ խիստ մեծ տեղ մը կը լեցուի, կամ ընդհակառակն այնչափ ճնշուիլ, որ նոյն օդը առջի բռնած տեղէն խիստ անձուկ միջոցի մէջ կը պարունակուի։

Օդին ասս ընդարձակուելուն գլխաւոր պատճառը տաքութիւնն է, իսկ ճնշուելուն պատճառը՝ ցուրտը։ Ասոր համար մէկ տեղի օդը կամ մթնոլորտը որչափ տաքութեան կամ ցրտութեան փոխուի, այնչափ ան տեղի օդը շարժման մէջ կ'ելլայ, և կամ կ'ընդարձակի ու կ'ուռի, կամ կը ճնշուի և կը խտանայ։

Օդին ասս շարժումը հողմ կ'ըսուի, և ասս շարժման արագութեանը կամ յամրութեանը համեմատ՝ սիւդ, հողմ և փոթորիկ կը պատահի։

Հողմին ընթացքը ամեն տեղ միակերպ չէ· հիւսիսային լայնութեան երեսուն աստիճանէն մինչև հարաւային լայնութեան երեսուն աստիճանը բոլոր տարուան մէջ մէկ անփոփոխ և միօրինակ հողմ կ'ընէ, որ է արևելեան հողմը, որ Ատլանտեան և Խաղաղական ովկիանոսները կը պատէ և կանոնաւոր հողմ կ'ըսուի։ Ասոր պատճառը արևն է, որ իր շրջանը ըրած տեղը, տաքութիւնը արևելքէն արևմուտք կը շարժէ, և հետևաբար իր տակի օդն ալ կ'ուռի և իր հետևէն կը շարժի· ասկէ կերպով օդը արևին ընթացքին հետ քալելով, ասկից կղմանեերուն մէջ մշտնջենաւոր արևելեան հողմ կ'ելլայ։

Աբեղապարյանի հողվեր կ՚ըսուին այն հողվերը, որոնք մեկ մասնաւոր կէտէ միակերպ և անփոփոխ կը փչեն և երեք տեսակ են. Ա. պաքեաոր կանոնաւոր հողվերը, որոնք հասարակածին երկու կողմի լայնութեան մինչև երեսուն աստիճանները կը տարածին. Բ. վեցամեայ կանոնաւոր հողվերը, որոնք տարւան վեցը ամիսը մեկ կողմէն կը փչեն, և վեցը ամիսը՝ անոր հակառակ կողմէն: Այս հողվերը գոնուած տեղերն են Հնդկաց և Աբեւելեան ովկիանոսները և ցամաքէն հազիւ մինչև երկու հարիւր մղոն հեռու կը տարածին: Այս վեցամեայ փոփոխութիւնը գարնանային և աշնանային դիւրահասանելիութեան կը պատահի, և ան միջոցին՝ սաստիկ փոթորիկներ, որոտումներ, փայլատակութիւններ, և անձրեւ տեղի կ՚ունենան: Գ. Ծովային և ցամաքային հողվերը, որոնք կէս գիշերէն մինչև կէս օր ցամաքէն կը փչեն, և գրեթէ կէս օրէն մինչև կէս գիշեր ծովէն կը փչեն: Այս հողվերը Թէպէտև ծովեղերքին երկու կամ երեք մղոն հազիւ կը տարածին:

Կուինէյայի ծովեղերքին մօտ հովը գրեթէ միշտ արեւմուտքէն և հարաւէն կը փչէ: Փերուի ծովեղերքին վրայ անփոփոխ հարաւային արեւմուտքէն կը փչէ: Լայնութեան հիւսիսային և հարաւային աստիճաններէն վեր՝ հողմերը փոփոխական են: Հիւսիսային լայնութեան չորս աստիճանէն տասը աստիճանը, և Դալայի Դլխոյ երկայնութենէն մինչև Դալարի Դլխոյ կղզիներուն արեւելեան կողմի երկայնութիւնը ընդարձակ ծով մը կայ, որ միշտ ջենաւոր հանդարտութեան մէջ է, բայց ահագին որոտումներ, փայլատակութիւններ կ՚ըլլան, և այնչափ անձրեւ կը վազէ որ ծովին անունը Անձրեւոց ծով կը կոչուի:

Պահաւած գանձը:

Օր մը՝ դատաւորի մը առջև երկու գեղացի եկան, որոնցմէ մեկը այսպէս խօսեցաւ. "Այս իմ բարեկամս ինծի երկիր մը ծախեց, որն որ մշակելու ժամանակս պահուած գանձ մը գտայ. խղճմտանքս հրաման չտաւ որ ես աս գանձը ինծի պահեմ, որովհետև ես միայն երկիրը ծախու առի և գանձին վրայ ամենևին իրաւունք չունիմ:

—Իմ խղճմտանքս ալ ամենևին չվերցըներ, ըսաւ միւս գեղացին, որ աս ոսկին և արծաթը առնեմ. ինչու որ ես չեմ հողին տակը պահողը, ուստի հետևաբար ամենևին իմս ալ չէ: Այսկէ զատ՝ ես իմ բոլոր երկիրս մէկէն ծախեցի աս դրացիիս և մէջէն մեկ կտորը ինծի չպահեցի: Իմա, իմաստուն դատաւոր, ձեզ կը թողում որ վճռեք թէ որո՞ւ պիտի իյնայ աս գանձը":

Դատաւորը աս զարմանալի և առաքինի մարդոց մտիկ ընելէնետև պատասխան տուաւ անոնց. "Լսեցի որ աղջիկ մը և երիտասարդ մը իրարու հետ կարգուելու միտք ունին եղեր, բայց աղքատ ըլլալնուն համար չի կրցեր

են իրենց միտքը ’ի գործ դնել. ուսաի եթէ կ’ուզէք՝ դանձը ան երիտասարդներուն տուէք որ ա- նոնք ալ երջանիկ ըլլան ” ։

Երկու առաքինի գեղջկները այս խորհուրդին իրաւունք տու- ին , և մեծ ուրախութեամբ ի- րենց տեղը դարձան ։

Օտարական մը , որ այս դա- տաստանին ներկայ կը գտնուէր , խիստ մեծ զարմանք մը ցըցուց . “ Իմ երկիրս , ըսաւ , այսպիսի գործ մը բոլորովին տարբեր կեր- պով կ’ըլլայ . ծախու առնողը մէկալին ամենևին ստակ մը ան- դամ տալ չի մտածեր , և այս պատճառաւ աղէկ կը զգուշանայ իր գտածը յայտնելու . եթէ դժբաղդաբար գտնողը յայտ- նուի , ծախողը դատաստանի կը հրաւիրէ զան ու գանձը ետ կը պահանջէ ։ Ասոր վրայ դատաս- տան կ’ըլլայ , որուն համար գան- ձին մեծ մասը կը վատնուի ։

Դատաւորը անոր առ խօսքե- րուն վրայ ստոկ զարմացած՝ հարցուց . “ Ձեր երկրին մէջ ալ արեւը կը լուսաւորէ ” ։

— Այ՛ , անտարակոյս , պա- տասխանեց օտարականը ։

— Անձրեւ ալ կը վազէ .

— Անշուշտ ։

— Դ է զարմանալին ։ Բայց ոչխարներ և եղեր ալ կը գտնուի՞ն ։

— Խիստ շատ բազմաթիւ գու- դեր ունինք այդ ըսածներէդ , պա- տասխանեց օտարականը ։

— Ուրեմն , ըսաւ դատաւորը , անշուշտ ատ անմեղ կենդանինե- րուն համար է որ բարերարն Ա- տուած արեւը կը ճառագայթէ և անձրեւ կու տայ ձեր քաղաքին . որովհետև ճշմարիտ այս բարիք- ներուն արժանի չէք դուք ” ։

Թարգմանեաց ’ի Գաղղիարէնէ

Հ. ԽՓՓԻՒ Ս. ՄԱԼԽԱՍ ՓԻԼԷՃԵԱՆ ։

Գարուն ։

Գարուն շնորհագեղ
Գոյ փառօք շքեղ
Դարձեալ ջարդարէ
Ըզբնութիւն ’ի գեղ ։
Ձմեռն ’ի խուճապ
Փախչի ցիւր ցիրաղ
Ցերեսաց գարնան
Ի չտապ տագնապ ։
Ահա կրկնաձոյգ
Բոյսք եւ տունկք պտուղ
Փըթթին ’ի բոցբոջ
Պըճնին բարեշուք ։
Լերինք եւ բլուրք
Դաշտք խոպան տըխուրք
Ջարդարին այսբէն
Գան դալձուռ աւուրք ։
Եւ ջուարթարար
Ջեփիւռ , հեզաբար
Շընչէ աւասիկ
Ի բոյսըս գաչար ։
Ո ձի՛ գեցեցիկ
Թռչնոց գայլայլիկ
Ոգեւնեն սերտիւ
Ըզգարուն քաջերիկ ։

Ան՛ քեզ օրինակ
Ըզգօն դատանեակ
Ջեզանակ գարնան
Միշտ ծաղկազգեակ ։
Եւ գու ’ի գարուն
Տիսցըդ սիրուն
Փուխ՛ բոցբոջիչ
Վարուք բարեմոյն ։
Հաւատք հաստատուն
Սիրոյ դատարուն
Լիցի քեզ միայն
Ուզեցոյց արիւն ։
Յիշեա՛ ձի Հայկին
Մերոյ դիւցաձին
Որդի հպարտատ
Ըզքեզ արար երկին ։
Յուսմունս շքեղ
Բարբառոյդ համեղ

Լեր դու յարատեւ
Մտօք հանճարեց ։
Ձի՞նչ ապէ քեզ դատկան
Դախ քան ցամենայն
Լինել քան կարի
Մտաբուր Հայկաբան ,
Եւ ՚ի գարնոյնի
Քումմըտ հատակի ՝
Ի վարժըս գըրոց
Բերել դիտանի ։

Ոտիայ մէջ հասարակ եղած չանի մը անապալոՒեանց վրայ ։

Երբեմն քնուԹենէ դուրս պատահած բաներէն երկիւղ կրելը ամեն տեղ և սովորաբար ռամիկ մարդոց սովորական բան մը եղած է , և հմայքներու (ԹըԼըԼըմ) , ու ուրուականներու (խորԹլագ) չի հաւատացողներն անգամ , գիշեր ժամանակ անբնակ գերեզմաններու ներէն անցած ատեններին , եԹէ անսովոր ձայն մը կամ աղմուկ լսեն , առանց պատճառը իմանալու վախով իսկոյն կը վախչին անկէ ։ Շատ գիտնական անձինք ալ Թէև աս կերպ վախերուն անհիմն ըլլալը աղէկ գիտեն , և անոնց երևակայական բաներ և քնուԹենէ յառաջ եկած ըլլալը կը հասկընան , սակայն՝ ասանկ երևակայական վախ կամ կարծիք մը պատահած ատենը՝ սրտերնին երկիւղ մը կը տիրէ ։

Այսպիսի անոտի կարծիքներուն և վայրապար երևակայական երկիւղներուն բուն պատճառը իրենց տղայուԹեան ատենը ապահած դաստիարակուԹենէն է , երբ ծնողք մանկանց քնքուշ և փափուկ սիրտը կը խրտչեցընեն , ու ան երկիւղը իր հասակին հետ կը մեծնայ ։

Ամեն մարդ իր մանկուԹեան ատենը լսած առասպելներուն հաւատալով , Թէպէտև չափահաս եղած ժամանակը կը ծիծաղի անոնց վրայ , բայց ինչ օգուտ , սրտերնուն մէջ անոտի առասպելական բաները աղէկ մը տպաւորուած ըլլալով , և միշտ երկիւղ մը ունենալով , այսպիսի երևակայուԹիւններ պատահած ատենը , պատճառը չքննած՝ կը սկսին վախնալ ։

Ի՛նչ զարմանալի բան՝ որ տակաւին աշխարհի մէջ ուրուական , հմայք , օգի , պարիկ , և այլն սրնոտի և երևակայական անուններուն հաւատացողներ և իրօք կայ ըսողներ կը գտնուին ։

Կը ցաւինք ան անմիտ ծնողաց վրայ , որոնք իրենց զաւակներն առանկ վախի մէջ կը մեծցընեն և անոնց վախկոտ ըլլալուն պատճառ կ՚ըլլան ։ Ուրանց կրԹուԹենէ մեծցած մանուկ մը լացած ատենը լռեցընելու համար , յիմար և անխորհուրդ ծնողքները՝ “ Չէ հա սև արապը կու գայ քեզի ուտելու ” ըսելով , դրան ետևէն ձայներ կը հանեն , և երբեմն խիստ գիտուն ծնողքներն ալ վրանին խորգ (ը–ը) փաթԹուած զաւակնուն վրայ յարձակումը կընեն ։

Ընտարակայս ծնողք այս կերպով իրենց զաւակները վախցուցած ատեններին , անոնց ինչ աստիճան վնաս պատճառելնին չեն մտածեր ։ Աշխարհի մէջ մարդուս վախկոտ կամ աներկիւղ ըլլալը ասկէ յառաջ կու գայ ։

Գիշեր ժամանակ ճախին տես-

ղերը և գերեզմանոցները եր-
բեմն բոցի նման պտրտուղ լոյս
մը կը տեսնուի · ուամիկները աս
բանէս կը վախնան, ու հոն ոդի
կայ կ՚ըսեն և ոմանք իբրև հր-
բաչք կ՚ընդունին զան : Սակայն
աս լոյսը առ աչք տեսիլ կամ
երևակայական բան մը չէ, այլ
իրօք կը տեսնուի և ջննելի հո-ր
կ՚ըսուի, որ խոնաւ տեղերը և
գերեզմանատուները կը գոյա-
նայ ան տեղի գոլորշիքներէն և
փոսփորեան եղեքտրականու-թե-
նէն, որ յանկարծ կը բռնկի և
մինչև հատնիլը կը վառի :

Երկմոլիկ ըսուելուն պատճա-
ռը ան է որ աս հուրը կը պտը-
տի, ու երբէք անոր քովէն մէկը
վազելով անցնի, օդին մէջ շար-
ժում մը ըլլալով, աս լոյսն ալ
անոր ետևէն կը վազէ · ուստի՝
երբէք տգէտ մը ըլլայ, կը կարծէ
որ իր ետևէն պարիկ (ֆէրի) մը
կու գայ :

Երբէք աս լոյսին պատճառը
գիտցողին մէկը աներկիւղ անոր
մօտենայ, ու անկէ աման մը լե-
ցընէ, և իր տունը տանի, հոն
ալ դարձեալ կը վառի · բայց
աս հուրը կամ լոյսը չպրեր :

Յայտնի է որ ամեն մարմին կը-
րակէն սկսեալ մինչև ցուրտ քա-
րը բնութեամբ տաքութիւն մը
ունի · ուստի՝ ան հոսկայ ծա-
ռերը, որոնք չորնալու կը սկսին,
իրենց բնութենէ ունեցած տա-
քութիւնը կորնցընելու ատեն-
նին լոյս կը հանեն դիւերը ժամա-
նակ :

Այ լոյսը փոսփոր կ՚ըսուի կամ
լուսածին · դեղագործները ասոր
արհեստականը կը շինեն · սակայն
ասոր լոյսը աղօտ և դեղին ըլլա-
լուն համար ցորեկով չտեսնուիր :

Ընդամ մը մարդուն մէկը իր
աղգականին քնանալու սենեակը
կը մտնայ գաղտուկ, ու մէկ փոս-
փորի կտորով մը պատին վրայ՝
"Ես գիշեր պիտի գտնխս" կը գրէ :
Աղգականը դիշերը ձրագը մարե-
լով անկողինը մտած ատենը,
երբ պատին վրայ փոսփորական
լոյսով աս խօսքերը գրուած կը
տեսնայ, փոսփորին աս տեսակ
զօրութիւն ունենալը գիտնալուն
համար կը սկսի ծիծաղիլ : Երբէք
անոր տեղը յիմար մը ըլլար, աս
բանս Աստուծոյ կողմէն աղգա-
բարութիւն մ՚է պիտի ըսեր ու
պիտի վախնար :

Սըր Ուալթեր Սգօթ անգլիա-
ցի հռչակաւոր բանաստեղծը իր
Ակզունք փիլիսոփայութեան ը-
նուած գրքին մէջ աս կերպ սը-
նոտչաչուութեանց վրայ հետև-
եալ հետաքրքրական պատմու-
թիւնը կ՚ընէ :

Պաճառատանի սահմանները ա-
գարակ (էֆրիք) ունեցող ան-
ուանի մարդուն մէկը իր քաղա-
քին երևելիները ան ագարակին
բնակարանը կը հրաւիրէ ու ա-
նոնց իր կարողութեանը համե-
մատ խնջոյք մը կ՚ընէ · սակայն՝
շատ բաղմութիւն ըլլալուն հա-
մար, պառկելու խուց մը կը
պակսի · Թէ և փառաւոր զար-
դարուած պարապ սենեակ մ՚ալ
կայ եղեր, բայց, անոր մէջը ու-
րուական կայ ըսելով, մէկը չհա-
մարձակիր հոն պառկելու բայց՚ի
աներկիւղ հաղարապետէն մը, որ
այնպիսի բաներուն չհաւատա-
լով, մինչև կէս գիշեր աղէկ խըն-

ջոք մը ընելէն ետև , կախարդ-
եալ սենեակը կ'երթայ ատրճա-
նակները սեղանին վրայ ճրագին
քովը կը դնէ , ու աներկիւղ կ'եր-
թայ անկողինը կը մտնայ :

Հաշիւ թէ մէկ ժամ քնա-
ցաւ , մէկ մ' ալ խիստ քաղցր
երգի մը ձայնէն արթնցաւ , ու
նայեցաւ որ սենեակին մէկ ան-
կիւնը կանաչ լաթեր հագած ե-
րեք գեղեցիկ կիներ միօրինակ
կ'երգեն : Ժամանակ մը հաճու-
թեամբ մտիկ ըրաւ , բայց նայե-
լով որ միշտ մի և նոյն եղանակը
կ'երգեն , ձանձրացաւ , ու " Տի-
կիններ , ըսաւ , երգերնիդ շատ
գեղեցիկ է , բայց միայն մէկ ե-
ղանակի վրայ կ'երգէք : կ'աղաչեմ
ուրեմն որ եղանակը փոխէք " :
Ա՛ւանց աս խօսքերուն պատաս-
խան տալու՝ շարունակ նոյն երգը
կ'երգէին : Հաղարապետը նեղա-
ցաւ ու թէպէտ զանոնք յանդի-
մանեց , բայց տիկինները ամենևին
իրենց խաղը չփոխեցին : " Կը նա-
յիմ որ , տիկիններ , ըսաւ վեր-
ջապէս , ձեր գիտաւորութիւնը
պիս վախցընելէ է , աս համարձա-
կութիւններդ չափազանց է : եկէք
դադրեցուցէք ալ , եթէ ոչ՝ ձեղ
ինծա կը հասցընեմ " , ըսելով ,
ատրճանակները ձեռքը առաւ ,
սակայն կիները անդադար երգ
կ'երգէին : Ասոր վրայ հաղարա-
պետը ածելի նեղացաւ : " Հինգ
վայրկեան ալ համբերութիւն պի-
տի ընեմ , ըսաւ , և եթէ չդադէք՝
ատրճանակներս վրանիդ պիտի
պարպեմ " : Հինգ վայրկեանէն
ետքը՝ տեսնելով որ չդադեցին ,
մինչև քսան համրելու չափ ժա-
մանակ տուաւ , ու 1 , 2 , 3 , 4 ,
5 , մինչև 17 համրեց ու նորէն
ըսաւ անոնց որ մեղք են լռեն ,
եթէ ոչ՝ առանց կատակելու՝ ա-
տրճանակները պիտի պարպէ :
18 . . . . . , 19 . . . . . , ահա
պիտի պարպեմ , ըսաւ , ու քանի
ըսելուն պէս՝ երկու ատրճանակ-
ները մէկէն պարպեց : սակայն
տիկինները ամենևին իրենց եղա-
նակը չփոխեցին ու տակաւին
նոյն երգը կ'երգէին : Ա՛ն ատենը
հաղարապետը սկսաւ վախնալ :

Խաղ կանչող կիները հաղարա-
պետին պառկած սենեակին քո-
վը գտնուած միւս սենեակին
մէջն էին , և իրենց երեսները հա-
զարապետին անկողնոյն վրայօքը
կախուած խոռոչաւոր հայելիին
միջոցաւը սենեակին մէջը կ'երե-
ւային : ուստի հաղարապետը իր
ատրճանակները անոնց ջուրին վը-
րայ պարպեր էր :

Աշխարհի մէջ ինչ որ պատա-
հի , անշուշտ անոր սկզբնապատ-
ճառը պիտի ըլլայ :

Յովհաննէսի կաթոլիկը և բաժանումը :

Տարւոյն կազմութիւնը , ինչ-
պէս նաև սկզբնաւորութիւնը ,
զանազան աղգաց մէջ տարբեր է :

Հրեայք ուրիշ մէկ քանի ա-
րևելեան աղգաց հետ երկու տա-
րի ունին : մէկը Սեպտեմբերի
նոր լուսինէն կը սկսի , և միւսը՝
Մարտի նոր լուսինէն : Պարսիկ-
ները իրենց տարին գրեթէ մեր
Յունիս ամսէն կը սկսին : Հինա-
ցիք , և Հնդկաց մեծ մասը Մար-
տի նոր լուսինէն կը համրեն :

Հայոց քաղաքական տարին Օ-

գոստոսի 21էն կը սկսի, իսկ պատ՝ մական տարին՝ Յունուարի 1էն։

Երկրիս արեւին բոլորտիքը ը՝ րած տարեկան շրջանին ատենը բնութեան մէջ պատահած փո՝ փոխութիւնները եղանակք կ՝ ը՝ սուին, որոնք չորս են· Գարուն, Ամառն, Աշուն, Ձմեռն։ Գա՝ րունը Մարտի 21ին կը սկսի, ա՝ մառը՝ Յունիսի 21ին, աշունը՝ Սեպտեմբերի 23ին, և ձմեռը՝ Դեկտեմբերի 21ին։

Տարին գլխաւորաբար տասն՝ երկու ամիսներու կը բաժնուի, և ունի 365 օր, հինգ ժամ, և քառասուն ու հինգ վայրկեան։

Տարին դարձեալ յիսուն և եր՝ կու շաբաթի կը բաժնուի· ի՝ րաքանչիւր շաբաթն ալ՝ եօթը օրի։

Մէկ օրը քսան և չորս ժամ ունի։ Պարսիկք, Սորիք, Բա՝ բիլոնացիք, արդի Յոյնք և ու՝ րիշ շատ արեւելեան ազգերը օր՝ ուան ժամերը առաւօտէն կը հա՝ մրեն· իսկ աստղաբաշխները և նա՝ ւաստիները՝ կէս օրէն։

Մէկ ժամը վաթսուն հաւասար մասերու կը բաժնուի, այսինքն վայրկեանի։ Ի՝ րաքանչիւր վայր՝ կեանը վաթսուն մանրերկրորդ ունի· ասալ դարձեալ վաթ՝ սուն մասի կը բաժնուի։

Հրեայք, Քաղթէացիք, Ա՝ բաբացիք, և ուրիշ արեւելեան քա՝ նի մը ազգերը մէկ ժամը հաղար և ութսուն ակնթարթի կը բաժ՝ նեն, որոնց տասն և ութը հետե՝ ւաբար մեր մէկ վայրկեանին կը հաւասարի։

1854 պարոնան մէջ կրօսաճ նաւերուն ՚ի՝ ը։

Ակսարհիս մէջ պատրաստ գրե՝ թէ 30 000 նաւէն 1852ին 1 850 կտոր նաւ կորսուեցաւ, որ 100 ին 6էն աւելի ըսել է· 1853ին՝ 1 610 կտոր, կամ 100ին 5էն ա՝ ւելի, 1854ին՝ 2 120 կտոր, որ 100ին 7էն աւելի կ՝ ընէ։

1854 տարւոյն ամեն մէկ ամ՝ սոյն մէջ կորսուած նաւերը հե՝ տեւեալ կերպով նշանակուած են։

Յունուար	350
Փետրուար	190
Մարտ	140
Ապրիլ	100
Մայիս	110
Յունիս	110
Յուլիս	80
Օգոստոս	80
Սեպտեմբեր	100
Հոկտեմբեր	260
Նոյեմբեր	270
Դեկտեմբեր	330
	2 120

1836էն ՚ի վեր՝ 1854 տարուան պէս տարի մը չեղաւ, որուն մէջ այնչափ նաւեր կորսուած և ան՝ յայտ եղած ըլլան։

253 կտոր զանազան ազգաց նա՝ ւեր նոյն տարւոյն մէջ անյայտ եղան, ու անոնց վրայ լուր մը առնուած չէ։

Նաւերուն իրարու դէմ զար՝ նուիլը առաջ շատ քիչ անգամ կը պատահէր, քանի մը տարիէ ՚ի վեր խիստ շատցաւ՝ թէև խիստ մեծ զգուշութիւններ կ՝ ընան։ Ասոր պատճառը՝ ոչ այնչափ նա՝ ւերուն թիւը բազմապատկուիլն ու ծովերուն մէջ իրարու դէմ

եղեւնին, այլ օր աւուր վայ նա-
ւերուն չինուԹեան կատարելու-
Թեանց միջոցաւ ստացած արագ-
ընԹացուԹիւնն է։

Վերջի տասը տարուան միջո-
ցին մէջ (1845էն մինչեւ 1854),
6 165 նաւեր իրարու դէմ զար-
նուեցան, որոցմէ 603ը կորսուե-
ցան. ասոնց Թուոյն մէջ կան՝

15 շոգենաւ շոգենաւի դէմ։
19 շոգենաւ առագաստաւոր
նաւու դէմ։
61 առագաստաւոր նաւ շոգե-
նաւու դէմ։
342 առագա. նաւ առա. նաւու
դէմ ձանչցուած։
135 առագաստաւոր նաւ առա.
նաւու դէմ չձանչցուած։
31 կտոր երկու կողմէն ալ ըն-
կղմած։

603

Այրուած նաւեր։ — 1853ին՝ 55
նաւ այրեցան, իսկ 1854ին՝ 75
նաւ, որ երբեք լսուած չէ։ Ի-
վփուռլի նաւահանգիստը միայն
17 կտոր այրուած նաւ ունեցաւ,
իսկ 1854ին՝ միայն 8 կտոր։

Պոմպալիւն Յօսիմօնի և Պրամինայ։

Վերջը դարձեալ անտառնե-
րուն մէջ Յօսիմօնին երեւցաւ,
ու անոր հայրը գտնուած քա-
րանցաւը ցուցուց, և զան աղա-
տելու պէտք եղած խօսքերը ա-
նոր սորվեցուց։ Յօսիմօնտ ան
խօսքերը մեծ ուրախուԹեամբ
արտասանեց և իր հայրը ազա-
տեց, որն որ շատ ժամանակէ ի
վեր ազատելու անհամբերուԹիւը
ունէր, և անոր պէտք եղած ըս-
տակը տուաւ իր ծերուԹիւնը
խաղաղուԹեամբ անցընելու հա-
մար։ Այսպէս Յօսիմօնտ իր բո-
լոր ընտանեացը բարեբարն եղաւ
և իրեն չարուԹիւն ընել ուզող-
ներուն ինքը բարիք ըրաւ։ Տե-
րուԹեան ամենամեծ ծառայու-
Թիւն մը ընելէն ետեւ՝ անօրմէ
աս միայն խնդրեց որ ազատու-
Թեամբ ապրի։

Վաճառալով որ մատնին նորէն
իր առջեւը մեծամեծ գործքեր չի
հանէ, եւաւ նոյն անտառը գնաց
ուր որ վհուկը իրեն երեւցեր էր։
Ամեն օր քարանցաւը կ՚երթար
որ զան տեսնէ։ Վերջապէս վհ-
ուկը դարձեալ իրեն երեւցաւ։
Յօսիմօնտ դիւթեալ մատնին ա-
նոր տուաւ, ըսելով։ "Ահա նո-
րէն քեզ կը դարձընեմ աս խիստ
մեծագին և միանգամայն խիստ
վտանգաւոր նուէրը, որով մարդ
դիւրուԹեամբ ուրիշը կընայ
խաբել"։

Յօսիմօնտ աս մատնին ետ տուա-
ծ տեղը՝ Պրամինէթ, որ իր չար
բնուԹիւնը ամենևին ուղղած
չէր, սկսաւ նոր Թագաւոր եղող
երիտասարդ իշխանազնուն յոր-
դորել որ Յօսիմօնտին չարիք
հասցընէ։ Վհուկը աս բանս ի-
մանալով, ըսաւ Յօսիմօնտին։
"Պարշելի եղբայրդ նոր Թագա-
ւորին առջեւը քեզի դէմ զպարա-
տուԹիւն կ՚ընէ, ուստի արժանի
է որ պատժուի։ Ան ինձի տուած
մատնիդ հիմա պիտի երԹամ ա-
նոր տամ"։

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Ձօգօ ըսուած կապիկի մը խեչբը։

ՕրանկուԹանկ ըսուած կապիկներուն մէկ տե-
սակն է Ձօգօ ըսուած կապիկը։ Այս կենդա-

նին գրեթէ երկու ոտքի վրայ կը քալէ ։ մէօ կապիկներէն աւելի խնդասիրութիւն ունի , և դէմքով ալ աւելի նման է մարդու ։

Նաւապետ մը այս ժօգծներէն մէկ հատ մը ծախու առած ըլլալով ժամանակ մը իր նաւուն մէջ կը մնացնէ ։ Օր մը կը տեսնէ որ իր ժօգծն անհետացի օվկիանը (նանէ ամպերիասը) շատ կը սիրէ ։ Ուստի աս ըմպելիքով լեցուն և բերաբերը բաց սրտակ մը կը դնէ իր սենեակին վրայ , բայց տակը ձկնիկ սեղանին կը փակըլնէ , որ ամենևին չկարենայ վեր առնել կամ ծռել զանց ժօգծն կը փորձէ և կը նայի որ սրտակը տեղէն չկրնար երերցընել , մտածելը կը թափիկ սրտակին մէջ և կը հանէ կը ծծէ այնչափ անգամ որ ալ չկրնար հեղանիւթին հասցընել ։ Աջկէ եղբ մը հնարք մը կը գտնայ , կը նայի որ սենեակին անկիւնը ամանով մը աւազ դրուած է , կ' երթայ աւազէն քիչ մը ափին մէջ կ' առնէ , կը բերէ սրտակին մէջ կը լեցընէ . աւազը տակը կ' իջնէ և հեղանիւթը կը բարձրանայ , և մաերը թափիկով կը սկսի նորէն ծծել ։ Նաւապետը տեսնելով որ ժօգծն քանի մը անգամ աս հնարքը կրկնելով հեղանիւթին ամենը ուխտի խըմէ , կը մտածէ որ օվկիանութիւնը միայ մը չբերէ հնարագէտ բայց ոչ նախատես կենդանին , ուստի անոր աւելին ամանը կը վերցընէ ։

Եւայ քորի կին մը եր ։

Եւային համար կ' ըսեն թէ քորի կին մ'էր , կը հաւատամ , վասն զի Ադամին պատ ուրիշ երիկ մարդ չկար ան առնէր ։

Կինը փորձանք է ։

Առաւած Ցովը փորձած առնէր ամեն բաներէն առաւ անկէց , բայց կինը ձգեց քալը որ աւելի փորձանք մը ըլլայ անոր ։

Վաճասիրտ ջօրական ։

Ա ըմպի պատերազմին մէջ Գաղղ Թնդանօթաձիգ զզրականէն մը երկու ձեռքը մկկէն ուռմբը կու գայ կը տանի , և երբ զինքը կը վերցընեն որ տանին , գինապետը կ' ըսե վիրաւորեալին . " Ջինակից , այդ ինչ վիճակի մէջ ձգեց քեզ ուռմբը ։ - Ա յո՛ , կը պատասխանէ քաջասիրտ զզրականը , գոնէ պատուր ուտելու համար մէկ ձեռքս ալ չմնայ " ։

Տման ոսկւոյ տաղանդագիր ։

Բանաստեղծի մը հինգ տակի կու տան , որ տաղանդագիր մը գրէ , և գոհ չըլլալով , այսպես կը գրէ ։

. . . .
. . . . . (անուանին տեղը)
. . . .

Եթաւ ընդ շիրմաւս այրն երեւելի ,
Ազգատոհմ նորա հռնուրց գովելի ։
Բի'էր առաքինութեանց ուսոյց հաջուագիտ ,
Ոչ երբեք խաբոց , արդար ոսնագիտ ։
Եւ ցի՛ գովեցից այլ եւս առաւել ,
Քան զի գովեցից այլ եւս ատել ։

Հացկատակ Սամվան ։

Հարուստի մը սեղան գտնուող հայկատակ շրջաբոլթին մէկը՝ շատ մը ուտելէն և խմելէն ետև՝ պառուղ կերած առներին . " Ո՛հ , կ' ըսե , Սամվանին չափ փղշտացի ջարդեցի " ։ Սեղանակիցներն մէկին ալ կը պատասխանեն անոր . " Կարծեմ նոյն գործիքով " , (յիշեցընելով իշուն կողակը) ։

Պատրաստ դատաստան ։

Մեծն Նափոլէոն 1814ին առենները գիշեր մը Ճամբան վրայ գիւղ մը կ' իջնայ , ու յանկարծ գիւղին երեցին տունը երթալով կը նայի որ խառհաւ կը խորովէ . " Ի՞նչ է այդ , կ' ըսե Նախլեան , արդիւնալ ըլլալը չէս գիտեր ։ - Գիտեմ՝ տէր իմ , կը պատասխանէ երէցը , և ահա վախուս այրեցի գնաց " ։

Մարգ , - տակատ ։

Մեծատուն մը իր գործակիներուն խնջոյք մը կ' ընէ ։ Երբ պագասին բերքը տեսնուն միտքը և սիրտը կը բորբոքի , մեծատունը սրտակներով ալինու գինիներ նորէն բերել կու տայ , և հրաման կ' ընէ որ ամեն հրաւիրեալները մէկ մէկ մեծ բաժակ կամ՛ և իսկ ուրիշ ամաններ առնեն և երթան իրեն որ լեցընէ և խմեն ։ Ամեն մարդ լինչ որ կը գտնէ՝ կը տանի , իսկ հանճարեղ մէկը իրեն համար մեծ աման մը չգտնալով , կ' երթայ մեծատունին տունքին , և գլուխը ետին կը ծռէ և բերանը դէպ ի վեր բանալով . " Բերանս ի վար լեցուր , տէր իմ՛ , կ' ըսե , ես ինձմէ մեծ ման չգտայ " . և առ միջոցին կըրնակի վերարկուն վրայէն նետելով . " Եթէ չէք հաւատար , կ' ըսե , ահա տեսէք , տակառը իր ջրջանակը նետեց " ։

Խեչացի քնաբան ։

Գախուչին մը քարոզ տալու կ' երթէ Աւագ Ուրբաթ օր մը և կը սկսի պատկէս . " Յանուն Հօր . . . . և Հոգւոյն Ուրբաթ , ամէն ։ Որ է Ուրբան չէք հարցըներ . խաչելին Ուրբան , մեռաւ Կրիստոս . . . ։

Ուշ ազգոց Թոյն ։

Բժիշկ մը գիտուններ մը կ' ըսե Թէ " Սուրճը ուշ ազդող Թոյն մի է ։ - Այո՛ , կը հաւատամ՝ կ' ըսե ձեր գիտուններ . վասն զի 80 տարի կայ որ կը խմեմ , և տակաւին չազդեց ինձի " ։

Նափոլէոն Ա. Սուրբ Հեղինէ կղզւոյն մէջ եղած առենը , իր բնակութեան մէջ նորագոլի մը ըլլալով , պիմագիր մը բարձրէն կ' իյնայ և կը վիրաւորի , Նափոլէոն կ' երթայ բնիկած մարդը տեսնելու , և իր բնական զուարթ և արթնուն խօսակցութիւնը կսպնացած չըլլալով . " Եկ կանչէ , բարեկամ , կ' ըսե անոր , նայէ , ես ալ բարձրէն ինկայ , բայց ոտքի վրայ եմ " ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՓԻ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Բանասիրեցուածներ . - Ուսումնասիրութիւն ի տէր 101
- Պապասխան . Քաղաքացւոյն եղբօրդ աղջկան սիրա շատ . . . 102
Աչահի մը ժառանգութիւնը (վէպ) 103
Հոգմ 104
Պահուած գանձը 105
Բանասիրեցուածներ . - Գարուն 106
Ռամկաց մէջ հասարակ եղած քանի մը սնապաշտութիւններու վրայ . 107
Ժամանակին կազմութիւնը և բաժանումը 109
1854 տարուան մէջ կորսուած նաւերուն թիւը 110
Պատմութիւն Ռօսմօնամի և Պրամիմեայ 111
ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՒՔ
Ժօպօ բռնած կապիկին մը խելքը 111
Եւս բարի կին մը էր . - Կինը փորձանք է . - Քաղաքավար ղօրական . - Տան ուրուայ տարտնապիր . - Հայկական Սամիանն . - Պատրաստ պատասխան . - Մարդ տակառ . - Խելացի բնութեան . - Ուշ ազդուիլ թշուն . - Նախանձին զգուշանալուութիւնը 112

ՀԱՅՐ ԵՒ ՄԻԿ ԳԻՇԵՐՆԵՐ

Նաբլեսեան Ալիին և Պէտրեսեան Հասանին պատմութիւնը (շարունակութիւն)

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Սուլթան Մահմէտ Բ. (շարունակութիւն)

ԾՈՒՑԱԿ ՀԱՅՑ ՄԱՐ

ՆՈՐԱՏԻՊ ԳՐՔՈՑԿ

ՄԵՆՐ ՈՒՍՄԱՆՔ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՈՑ

ԵՒ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Աւետարանի

ԱՀԻ ԱՏՏՈՒԱԾՈՅ ՄԱՐԴՈՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՂԱՅԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Կը ծախուի Կոստանդնուպոլսոյ մէջ գրավաճառ Գ. Յարութիւնեան գրատունը ; և Զմիւռնիոյ մէջ Տէտեեան եղբարց գրատունը :

Գինը հատարտիւթեան համար վճռը գահեկան է , իսկ գպրատանց համար՝ հինգ գահեկան :